

BÁTONYI PÁL

A felsővattai Wattay család nemesi címereslevele

Az ősi és keresztény Vata nemzetség tagjai a Kárpát-medencében már 805-től uralkodók voltak. E nemzetségnek a Borsod vármegyei Vatta területén letelepült családtagjai – a Wattayak – 1580-ban kértek és kaptak Habsburg Rudolf királytól nemesi levelet. A latin nyelvű okiratban többek között rögzítve van a család ősi nemesi eredete, valamint férfi és női tagjainak egyenlő jogai. A felsővattai Wattay család 1661 és 1747 között birtokolta Dunakeszi települést, de előtte 1625-től Wattay I. Pál apósa Buday Bornemisza Bolgár Pál volt a birtokosa, aki az Esterházy családtól (a Vata nemzetség pozsonyi ágától) kapta azt. A nemesi levelet a család a 20. század második feléig őrizte és jelenleg a Pest Megyei Levéltárban található. Az okirat magyar nyelvű fordítása a következő:

Mi, II. Rudolf, Isten kegyelméből választott, mindig dicsőséges római császár, továbbá Németország, Magyarország, Csehország, Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Bosznia, Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kunország, Bulgária, stb. királya, Burgundia, Stájer, Karintia, Karniola (Karni-Alpok) főhercege, Morávia határőrgrófja, Luxemburg, Alsó- és Felső Szilézia, Würtenberg és Teck (sváb) főhercege, Habsburg, Tirol, Ferreti, Kiburg és Gorícia hercege, Elzász tartománygrófja, a Szent Római Birodalom határőrgrófja Borgovia (Dél-Tirol) Anasus felett, Felső- és Alsó Luzácnál, Szlavónia örgrófja, Nao és Salina kikötőinek az ura stb.

Emlékezetül adjuk jelen levelünkkel, tudomásukra hozván mindenkinek akiket illet, hogy a mi néhány hűséges főpapunknak és bárónknak a mi felségünk elé terjesztett, alázatos könyörgésére megtanácskoztuk és áttekintettük „*Petri Mwchj de Watha*” először is a mi Magyarországnak Szent Koronája, azután, pedig a mi királyi felségünk iránti megbízhatóságát és hűséges szolgálatait, amelyeket különböző helyeken és időpontokban hűen megmutatott és bebizonyított, amely cselekedeteket – amint azt róla tartják – a jövőben továbbra is teljesíteni és végezni akar.

Méltó módon követve Magyarország hajdan élt, előtünk járó kiváló királyainak példáját, a tiszteletet érdemlő erényre törekedve, szokásunk úgy rendelkezni, hogy a királyi és császári kegy és bőkezűség által maradandó emléket állítsunk mindazoknak a bátor tetteiről, akiket ilyen módon további nagy tettek elvégzésére szeretnénk ösztönözni.

Úgy határozunk tehát, hogy királyi hatalmunk teljességére támaszkodva, különleges kegyet gyakorolva, ugyanezen „*Petrum Mwchj de Watha*” és rajta keresztül fiait „*Nicolau et Michaeli*”, nemkülönben az ő egy atyától született testvérét, „*Thoma Pelbarth similiter de Watha*”, akik nemes szülőktől születtek, és akik – amint beszélük – mindig is nemesi szabadságnak örvendtek, Magyarország és részei valódi és kétségtelen nemeseinek sorába újból beleveendőnek, hozzájárulóknak és hozzáírandóknak nyilvánítjuk.

Jóváhagyjuk és biztos tudásra alapozva, jól átgondolt szándékkal megengedjük, hogy amint azelőtt, úgy az elkövetkezendőkben is mindazokat a kedvezményeket, engedményeket, kiváltságokat, szabadságokat, jogokat, előjogokat és mentességeket, amelyekkel a mi Magyarországnak és részeinek többi, valódi és kétségtelen nemesi eddig bármiféle jog, vagy szokás alapján éltek, illetve amelyeket élvez-

tek, azokkal ők is mindig és örök időkre élhessenek és azokat élvezhessék, továbbá tehessék ezt mindkét nemből való utódaik és leszármazottaik is.

Ennek a mi kinyilvánított kegyünknek, nemesszívúságunknak és bőkezűségünknek az emlékére, az ő igaz és tökéletes nemességük jeléül a következő címet, vagyis nemesi jelvényt adjuk.

Egy vörös színű, álló katonai pajzs, amelynek alját három zöld domb foglalja el, középen égszínkék színű hegyével felfelé néző aranynyilat tartó emberi alkar látszik. A pajzsra nyitott, katonai sisak van helyezve. A királyi koronából növekvő ezüst egyszarvú nyaka nyíllal átdöfve, erről az oldalról arany és égszínkék, a másik oldalról, pedig vörös és ezüstsínű szalagokkal és pántlikákkal van díszítve, amelyek a sisak csúcsáról a pajzs mindkét felén lecsüngenek, és azt ízlésesen díszítik; úgy, ahogyan ez tisztábban és világosabban látható levelünk felső részében a festő művészete és tehetsége által megfestve.

Mivel így döntöttünk, kegyesen elrendeljük, hogy ezt adják oda és szolgáltatassák ki ugyanezen „*Petro Mwchj de Watha*” részére és vele együtt fiainak, „*Nicolao et Michaeli*” részére, nemkülönben az ő egy apától származó testvérenek „*Thoma Pelbart similiter de Watha*” részére, továbbá ezen személyek mindkét nemből származó valamennyi leszármazottjának és örökösének.

Elrendeljük, és biztos ismereteinkre alapozva, jól megfontolt szándékkal megengedjük, hogy ők maguk is, amint korábban, úgy az elkövetkező időkben is, a jövőben, mindig és mindörökké, ugyanezen címer oltalma alatt – amely egyenrangú Magyarország és részei többi nemeseinek jelvényével – ugyanazon jogokat, előjogokat, szabadságokat és mentességeket, amelyeket azok vagy természettől vagy valamilyen szokásra alapozva használnak, illetve alkalmaznak ők is használhassák, illetve alkalmazhassák csatákban, küzdelmekben, kopjajátékokon, haditornákon, bajvívásokon, párviadalokban és más, bármiféle katonai és nemesi gyakorlatokon, nemkülönben pecsétjeiken, függönyeiken, takaróikon, kárpitjaikon, szőnyegeiken, gyűrűiken, zászlóikon, pajzsaiikon, sátraikon, házaikon, és általában mindenféle dolgaikon, és hadjárataikon tisztán és egyedüli nemesi voltak jeleként, amellyel őket és mindkét nemből való leszármazottaikat, amiként a múltban, úgy az elkövetkezendő időkben is, az emberek összességétől, illetve az egyes egyénektől való megkülönböztetés végett – legyenek azok bármilyen állapotú, rendű, rangú, hivatalú, méltóságú és magas állású emberek – amellyel – elhatározásuk szerint – őket és mindkét nemből való utódaikat és leszármazottaikat megnevezni, megszólítani, mondani, véleményezni kell, ezt hordhassák és viselhessék utódaikkal együtt. Mindezt megengedjük és meghagyjuk jelen oklevél erejénél fogva. Ennek a dolognak örökérvényű megerősítésére, ezt az iratot a mi titkos függőpecsétünk oltalmával, amelyet mi, mint Magyarország királya viselünk, ugyanezen „*Petro Mwchj de Watha*” és vele együtt fiainak „*Nicolao et Michaeli*”, nemkülönben „*Thoma Pelbart similiter de Watha*” az ő egy apától való testvérenek, továbbá mindkét nemből való örökösének és leszármazottainak kegyesen átadjuk és kibocsátjuk.

Kiadatott a mi tisztelt, kiváló hívünk, „Georgij Drascowijth” kalocsai érsek kezei által, aki a mi királyi udvarunk kancellárja, a mi prágai királyi várunkban az Úr 1580. évben február 26-án, a mi római császárként való uralkodásunk ötödik, magyar királyként nyolcadik, csehországi uralkodóként hasonlóképpen ötödik évében.

A Krisztusban tiszteletreméltó urak idejében, a fentebb említett „Georgio Drascowijth” a kánonilag egyesült kalocsai és bácsi egyház választott érseke, „Stephano Radecio” egri, „Joanne Monozloj” zágrábi, „Gregorio Bornemijzza” váradi, „Nicolao Thelegdi” pécsi, „Stephano Fejerkeowij” veszprémi, ugyanazon „Georgio Drascowijth” győri, „Balthasare Melegh” csanádi, „Zacharia Mossoczj” váci, „Michaele de Zetino” testvér, a modrusi egyház püspöke, Isten egyházának áldott kormányzója. Az esztergomi érsek, az erdélyi, a nyitrai, a boszniai, a szerémségi és a temesi püspöki székek üresedésében vannak, továbbá a tekintetes és nagyságos „Nicolao de Bathor” nádor, a mi udvarbíránk, „Christophoro Wngnod de

Sonnegh” a mi dalmát, horvát és szlavón bánunk, „Georgio de Zrinio” tárnokispán, „Ladislaio Banffj de Alsoljndwa” lovászmester, „Balthasare Bathhjan” asztalnokmester, „Emerico Czobor de Czoborzenthmijhal” főkomornykimester, „Michaele Rewaj” ajtónálló, „Joanne Krwsjth de Lwopoglawa”, „Michaele Wardaj de Kijwarda” pohárnokmester, „Nicolao a Salmis de Newburgh” pozsonyi ispán és a többi vármegyéink tisztségviselői.

„Rudolphus”

A hátoldalon: Bemutattatott és kihirdetett Borsod vármegye törvényszéke előtt, az Úr 1580. évben, Kisboldogasszony ünnepét megelőző szerdán, tehát szeptember 7-én. Négyessy Pál, Barsy György, stb.

Lejegyezte: Wásárhelyi Tamás Borsod, Heves, Szolnok vármegyék esküdt jegyzője

A felsővattai Wattay család nemesi címerlevele 1580